

пункті, Янчевецький дуже політично додав:

«Та галицьким українцям й не треба відносити наук. Мета українського „quas“ університету дуже ясна»— це, мовляв,—політична боротьба. Ах, який „політик“ п. Янчевецький! Це й далі розкривається з його „откровеніїв“.

З дуже авторитетного австрійського джерела—піше ви—може відомо, що австрійський уряд зовсім не вірить та, що єдність великої української ідеї, що роспад залишеної і великого руського народу в двох і заснування нової України під скелетом Габсбургів. Австрійські копальні і таємні агенти доносять в Відень, що українство прищеплюється „того“ на Україні.

А от, цікаво, що за такі „певні джерела“ в п. Янчевецького, що він, дописувач робітницького шіфофіоза, „Нов. Времени“, зазає так добре про те, що довозять австрійському урядові його консули і таємні агенти. Чи п. Янчевецький не з тих часом „лойяльних руських“, піддавав Австрії, що сягають іменин і на Антона і на Онуфрія, що роспісуються і як вірні рутені і як муничени „під'яремої Русі“.

ПО РОСІІ.

— Про військову позиційність чиновників державної служби. Через те, що виключно питання, чи позиції одбувати військову повинність, нажади чиновниками кандидарською чиновниками, особи, що не мають чина і класів чину, які служать у військовому відомстві на державній службі, говоривши штаб арабовав таке золячення. В статуті про військову повинність і в розпорядженнях, виданих в додаток до цього статуту, немає правил про те, щоб особи, які служать на гражданській державній службі, увільнялися од військової служби, коли вийдуть Ім роки привилію. Через це всі чиновники і гражданського й військового відомства, коли Ім прийде час привилію, безумовно належать медичному огляду і прийому в військових присутствіях, однаково в Іх перевесніками. А для того, щоб особи, яким пройшла вже привилія рока, але які не одбували військову повинність, не поступали на державну службу, треба од таких особ вимагати свідоцтв про одбування військової повинності.

— Хатнє господарство в жіночих середніх школах. Міністр народної освіти дозволив завести на сиробу в курс середніх дівочих шкіл навчання хатнього господарства, як необхідної предмета. Заводити „маєткі“ за тим, що воно визнане за бажане, в залежності від складу учнів і інших умов. Для цього можна привати не більше двох уроків на тиждень. Навчання повинно мати практичний характер. Видатки по організації навчання хатнього господарства мають покластися на спеціальні кошти дівочих середніх шкіл. (Р. В.).

— Церковна парафія. В Синоді започаткували розробляти проект реформи парафії. Через те, що по цій реформі парадії не буде мати правів юрисдикції особи, то в синодівських колах вважають за неоптимальне проведення ІІІ через законодавчі інституції і вона буде здійснена в порядкові синодального управління. (Р. В.).

— Толстостійкий музей в Петербурзі все збільшується й збогачається новими жертвами. Відомий художник скульптор, князь Павло Трубецький прислав із-за кордону в дарунок місцеві діяльністю відомих бронзових фігури Толстого—одна його бюст, а друга—статуетка Толстого на кові. Діяльні в музей відмінні декоратори кабінету Л. М. в його хамовницькому домові—роботи

декораторів московського художнього театру. (Р. В.).

— Про екзаменаційні задачі по математиці. Міністерство народної освіти розіславо цікунілар попечителям шкільних округів, в якому звертає Іх увагу на те, що на екзаменах на атестати зрілості в середніх школах часто дають задачі по математиці і особливо по алгебрі не трудні по змістові, але дуже обтяженні додатковими рахуваннями. Зважаючи на те, що в математиці, крім писемних, бувають ще устні екзамени, міністр народної освіти визнає таке обтяженням задач рахуваннями цілком зайвим. (Р. В.)

— Учительські курси. 20 липня в помешканні петербурзького учительського інституту одбулося відкриття педагогічних курсів для учителів і вчителів городських шкіл. На курси командировано 60 душ, переважно учителів городських шкіл, які по одержали спеціальну педагогічну освіту. Одночасно в учительському інституті одирають також курс ручної праці для учителів початкових і городських шкіл і учителівських семінарів. (Р. В.)

— Учительські курси. 20 липня в помешканні петербурзького учительського інституту одбулося відкриття педагогічних курсів для учителів і вчителів городських шкіл. На курси командировано 60 душ, переважно учителів городських шкіл, які по одержали спеціальну педагогічну освіту. Одночасно в учительському інституті одирають також курс ручної праці для учителів початкових і городських шкіл і учителівських семінарів. (Р. В.)

— Російські державні колірі. Особливі наради при міністерстві юстиції виробила велику записку, в якій обговорюється питання з історичного й географічного погляду. Нарада визнає, що національні колірі російської повинні бути чорний, жовтий та білий. Білий, синій і червоний, на думку наради, можна лише тільки як колір морські, торговельні та комерційні. Справа піде на обговорення ради міністрів. (Н. В.)

Маленький фельветон.

Жарти життя.

I.

Теж „согласієніє“.

Виявилось, що палата Архангела Михаїла на виборах не може виставити своїх кандидатів, бо має мізерне число членів.

Пуришкевич передав палаті велику суму грошей на передвиборчу агітацію від відомості особи.

Постановлено на засіданні палати провадити тактику „согласієніє“ з поміркованнями.

Палату врятовано..

Немає своїх „лучших людей“ і „страхів“, то хотіти купити темпере за що.

А через ікий час можна буде знову знати баталію в д. Никольським за Довгочуківського „Гусака“, чи пак за теми грошей.

Ну, та то що коли буде, а зараз треба діло робити. Ось уже Казаринов везе торбу грошей до Тілфіса, де тепер, після пожертви, можна сміливо свою кандидатуру виставити.

Філіальний відділ палати, маючи чи колиєсь Павлова, росциандров 5000 карб.

Постановлено знайти посаду Павлову в департаменті пошті.

Чому імено в поліції й за які „доблести“?

З успіхом юпит здав, чи що, про мантавиши п'ять тисяч „палатських“ грошей?

Але навіть в охайні, не то що в поліції, за такі „доблести“ на пуншндер тянутъ. Доказ—оправа Кулаківки.

А чому просто не поповнити каси з „согласієнієх“ грошей?

Проте—хіба сповіши до куху Дніад? Тут не темніхи, ні ясні гроши і чорт не настичті.

Он—на що вже почесна інституція, ста „архангельська“ ліга народної освіти, а й то жалю школи ще

привілеї, примушували українське боярство звіратися своєї національності, навіть віри та розпливалися в загальній польсько-католицькій пляхтітській масі. Нарешті, українське міщанство було теж збито на польській план, бо міське іммінське право, оперте на підставах релігійної католицької відповідності, загорожувало українсько-православним під час до міської управи, до цехів—значи до полів на торбу грошей до Тілфіса, де тепер, після пожертви, можна сміливо свою кандидатуру виставити.

Он—на що вже почесна інституція, ста „архангельська“ ліга народної освіти, а й то жалю школи ще

привілеї, примушували українське боярство звіратися своєї національності, навіть віри та розпливалися в загальній польсько-католицькій пляхтітській масі. Нарешті, українське міщанство було теж збито на польській план, бо міське іммінське право, оперте на підставах релігійної католицької відповідності, загорожувало українсько-православним під час до міської управи, до цехів—значи до полів на торбу грошей до Тілфіса, де тепер, після пожертви, можна сміливо свою кандидатуру виставити.

Так, позбавлена власної держави, власних економічно дужих верств, освічених та інтелігентів, українська народність гуртується під прaporом „руської віри“. Віра була найбільшою пляхтой в тих обмеженнях, яких називалися українською вародюють в громадському житті, вона ставала через це для приниженої українського народу найбільш вразливим місцем його істнування, найбільш ухвалюючим елементом його життя.

ХІІ та XVII століття—часи, коли серед занепадного та байдужого українського громадянства виявляється сильний національний та культурний рух, коли вперше українська національне відродження „так сильно, хоч і не надовго, заблисло бліском і потлічною мисли, і національного усвідомлення і розвою артистичної творчості“. В тих далахах нас часах ми почували певне спірідання з нашою добою. В обстановках життя, боротьби, в мотивах та ідеях праці та точчах українських діячів „так багато близького, созвучного нам“.

Українські землі, що після акту 1569 р. майже всі виходили в склад Речі Посполитої, переживали в середині ХІІ в. тяжкі часи занепаду культури-національного життя. Головні громадські верстви українського народу в ті часи втратили своє колишнє значення, свій великий вплив на культуру, політичне та гospодарські церкви. Українська церква оцінилася в тяжкій залежності від католицького уряду, який узурпував собі право роздавати вищі духовні посади в православній церкві за гр. чи за всяких послуг. Давляючись

досі не завела, а фонд свій встигла розпливти.

Оти би в міністерстві скарбу цих архангельських: таке „соглашеніє“ втялиб, що й не счутся б сердечне отчестве, як описано в чужій книжці.

А то радять Пуришкевича в това-риши міністерстві народної освіти, коли йому з своїми товаришами тільки коло грошей і працювати.

Швидко виконає один із пун-ків своєї архангельської програми: швидко замінів золоту валюту паперовою..

ІІ. Занепад віри.

Чудні дії творяться в духовенстві!..

Раніше було читаєш для розваги, після доброго обіду, про засідання Державної Думи, в яких промовляв Пуришкевич чи Марков, або про з'їзд чи там якоє засідання союзників.

Тепер ж Думу роспушено, а коли втратишесь на відсутності Троїцької Православної церкви в Польщі, то вже не віртася. Розшукувати хлопця послано було городових, але вони ще не зважили хлопця.

— На узага подорожнім. Подорожнім—мужчинам, які в'їшли у Францію і негайно йдуть в глиб країни, доволяється мати при собі 10 сігар, або 20 цигарок чи сорок грамів тютюну. Коли ж подорожній веєтиме тютюну чи тютюнових виробів більше цієї норми, без думки порушити правило, то в його візмуть мито по тарифу. На тих, що порушуватимуть це правило на візмисне, вкладатимуть штраф в 3—4 рази більші ціни. Особ, які систематично провозитимуть у Францію тютюн і тютюнові вироби, каратимуть штрафом до 625 франків і арештом од 3 днів до 1 місяця.

— Болгарські екскурсанти. Вчора болгарські учительі з учителями оглядали Олександровську гімназію, Університет, Володимирський і Софіївський собори, Андріївську і Десятинну церкви і Вітчизняний сад. Екскурсанти дуже задоволені Києвом. Тільки відмінили адвокатуза, чому російське міністерство доріг не дало льготного проїзду по віллані, тоді, коли такий проїзд дали мадьяри й інші. З Києва екскурсанти виїхали вчора в Москву на відкриття пам'ятника Скобелеву. Звітли пойдуть в Петербург, а потім в Одесу.

— Приезд. Вчора повернулися з Петербурга начальник п.з. залізниці В. П. Шміт і начальники служби путів та тяги В. П. Неклюдов і Н. Д. Михайлів, де вони були на нараді по розгляді ображення управління п.з. залізниці на 1913 рік. Ображення проішло без значних змін.

ст. ст. 279, 280 і 281 варного статуту за статю архімандрита Адріана, надруковану в 70 номері.

— Перший випуск слухачок київського медичного інститута. 21 липня в лекторії анатомічного театру жіночого медичного інститута роздавали зачотні свідоцтва медичкам першого випуску. З 500 курсантів, що посту-пили в інститут при одрітті його, дійшло до 5 курса 97 душ. З них відмежувало зачотні екзамени 95 душ. Медичні вітави промовляли проф. С. П. Томашевський. Йому одівся відома

народню освіту призначено 824.527 карб.

— Земська агрономія. Катеринославське повітове земське зібрання призначило на 1912 рік на обрудовання 8 агрономічних участків 3.500 карб., причому призначено бажанням, щоб губернське земство й департамент хліборобства взя

стар, стражники. У результаті арештовано 8 селян і одкроважено в арештний дім.

Сельська гімназія. У селі Тарутині, актерманського повіту, в Бесарабії, відкривається хлоп'яча гімназія в правах. Зпочатку гімназія матиме шість основних класів і два підготочні. Для гімназії сельська громада збудує помешкання на 50 тисяч карб. Гімназія існуватиме коштами самих селян і на ті гроші, що братимуться у учнів. При гімназії дозволено організовувати освітливий комітет, який матиме право порядкувати гospодарськими справами й вибирати директора гімназії, а той вже буде вибирати учителів. У селі Тарутині вже є 4-класова дівоча гімназія.

Пожежа. В селі Печанці, костянтиноградського повіту, на Полтавщині, горіло 44 селянських будинки. На оцінку земського страхування горіло майна на 9000 карб.

Всікі звістки.

Проти сектантів. Катеринославська адміністрація відмовилась зарегіструвати кілька громад евангельських християн.

Горілийський суддя. В Алешихах, на Херсонщині, в городський суддя, якого городяни називають Ляпкіним-Тяжкіним. Суддя не поспішає повісток, а сам постановляє приговори. При своїй камері він завів «консультаційне бюро» й за поради бере гроші. Визнаннях на суд не допускається у камеру, поки сам суддя Іх не покликє. Кінець-кінець ще обірюють місцеві людності, їх в окружний суд, як повідомляє «Рѣч», подано кілька скарг на дореформеного суддю.

За 40 карб. У містечку Тальвін на Київщині, судилися учителі Домініч з свящ. Климовським за 40 карб. Учителя управляє церковним хором, за що йому належало б від місцевої фабрики по 10 карб. у місці, а батьки брали гроші й клав собі в кешеню. Суд присудив учителеві з священника 40 карб. за 4 місяці й ще 10 карб. судових видатків.

Економічне життя України.

Кустарні промисли на Харківщині.

Ткацтво являється найбільш поширеним з усіх кустарних промислів на Харківщині. По перепису, ткацтво займається тут 2.400 мушин і 35.000 жінок.

Зо всіх інших кустарних промислів на Харківщині найбільше розвинене бондарство. Цим промислом по всій губернії займається від 1000 до 1.600 семей.

Найбільше розвинене бондарський промисел у повітах: охтирським, лебединським і смільським (од 100 до 150 бондарів у кожнім); на інших повітах припадає від 50 до 100 бондарів. Розвиток промислу гальмується браком матеріалу на місці.

Стельмашний промисел зустрічається по всіх повітах губернії. Точно обчислити кількість стельмашів неможливо, бо часто стельмаки одночасно вироблюють і хліборобські машини та знарядя. Тому число колесників і теліжників можна приблизно рахувати в 1.000—1.500 сімей.

Вироб хліборобських машин поширений у 5 повітах: купянським, валківським, смільським, ізюмським і сумським. По інших повітах належить всього по кілька промисловців. Усіх промисловців коло 1.400 сімей.

Гончарний промисел найбільше розвинений в Ізюмськім, лебединським і сумським повітах. У кожнім з цих повітів належить від 200 до 300 сімей гончарів. У повітах охтирським, богохуцьким, валківським і старобільським число сімей, занятих гончарним промислом, вагається від 50 до 100 в кожнім. Гон-

чарі загалом живуть не по всіх селях, а великими групами в окремих селях, де є добра глина. Всього гончарів коло 1.300 сімей. З гончарним промислом часто йде вироб цегли й дахової черепиці.

Чинбарський промисел найбільше поширений у повітах: сумським, охтирським і богохуцьким; зустрічаються чинбарі й в інших повітах. Чинбарство дуже розвинене в Охтирі, Боромлі й Котельві, причому в Котельві більше всього «кутиарів» (що чинять овечі шкурин), а в Охтирі—«чинбарів», що виробляють чорний шевський ремінь, і «минарів», це то сиромятників.

Кутнарство і шиття кожухів особливо розвинені в Котельві. Шевство на Харьківщині займається від $2\frac{1}{2}$ до 3 тисяч сімей. Більше всього шевців у харьківськім та валківськім повітах—сімей по 600; по інших повітах—сімей по 200, 300 я більше. У Валках і слободі Новий-Бодолазі є цілі улиці, хутори та присілки, сусільні заселені шевцями. Шевці поділяються на дві категорії: «чоботарів» і шевців. Чоботарі не беруть замовлене, не мають вивісок і роблять виключно «базарний чобіт» з чорного ременю, шитий на просту колодку; продають свої вироби переважно скупщикам.

Мебельно-столярний промисел зустрічається повсюдно в губернії; всього сімянто коло 1.400 сімей. Більше 100 сімей зустрічається в повітах охтирським, валківським, ізюмським, сумським і харьківським; в інших повітах живе 75—100 сімей. Вироблюють, усікі меблі, рами, скрині, двері.

Ковалський промисел обслугує головним чином місцеві потреби. Всього налічується до 1.500 сімей ковалів, які живуть у повітах: валківським, сумським, охтирським, старобільським і харьківським.

З інших промислів можна виділити: кошківий—у купянським, харьківським, сумським, старобільським та ізюмським повітах; вироб гребінів для приднів'їв та росіцування конопель та льону—в лебединським повітах; рогожний—у купянським повітах; рогожний—у купянським повітах; гончарний—у київським сімін—поширені в невеликих розмірах по деяких повітах.

В нашіх товариствах.

Гуліяна катеринославською „Пресвіті“.

16 і 17 червня в Катеринославі в Потємкінському парку відбулась гулянка, улаштована місцевою „Пресвіті“. Виступали по кілька разів бандуриси, хор, який чудово виконував українські пісні, й троєті музики—сопілка, скрипка, барабан. Публіка благо разів викликала на виступах виконавців. У садку живаво продавались українські кустарні вироби з Польщінини. Народу на гулянці було дуже багато.

Дрібнички.

Сильно таки незадоволений „Кіевлянин“, що про українські питання використовує асільську пресу.

Настильки незадоволений, що на відмін пільз доведеній дон... чи то під передовіком настругав.

Та коли ще додати, що українська мова від тіх кукуди не годяється „волапак“, то ще дивнішим стає, що киевлянинський „передовик“ потрапив час на енергію на вивчення його.

Він же такий непотрібний, той „волапак“!

Однак все ж таки вавчич і ціата чи ціком вірно переклав.

Що ж! Можна й трохи радіти,

що пан „передовік“ розуміє українську мову!

Значить таки не малої ваги українське питання, що аж на стіну приходить літа і лютувати.

Особливо, розуміється, лютує „передовик“ націоналістичної газети на останній дощі нашого кореспондента в Лондоні.

І як кожний націоналіст не може чогось не сфальшивати.

Наш лондонський дипонуєвач каже, що з приводу спінення української обструкції в віденським парламентом заговорили про становище і значення української справи сливові вся впливова англійська політична преса і приводить тільки слова козервативного Times'a, що дав притулок газеті.

А київлянинський „передовик“—не знаю як вже й казати—ну скажемо—повідомляє своїх читачів, що про українство висловився тільки один Times.

Не в інтересі „Кіевлянин“ говорити об'єктивно про правду.

Однак варто вказати, які саме часописи писали про українські питання.

Крім щоденної преси величезний вплив в Англії мають політичні тижневики.

А хто знає, що в Англії таки преса один з головних, і чи не найголовніший чинник в громадськім житті, той арозуміє, що в такі чого хвилюватись „Кіевлянин“ і інші з ним.

Людям, що звикли „делішкі“ обділивати, розуміється, всяке виснення справа неприємне.

А писали не мало англійських часописів.

Маємо: тижневики Saturday Review, Spectator, The Outlook, Sunday Times, Commentator і щоденна газета: радикальний Daily News, консервативний Times, Morning Post і пірші часописи Pall Mall Gazette та The Globe.

То ж числом десять і то тільки лондонські часописи; про ті що виходять не в Лондоні на жаль відомостей не маємо.

Такої кількості російських постуникових часописів, що писали б про українські справи не нарахувати.

Виходить, що в Англії більш цікавляться долею величного по своїй чисельності народу, ніж в державі, де живе величезна більшість його.

Здебільшого статті були передовідомі, не в приводі „волапака“, але важливого для всієї культури питання.

На закінчення маленьке запитання: чи не міг нам би сказати „Кіевлянин“ на які гроші надруковані прикладні для українства статті в англійській пресі?

Чи може українське питання стати вже англійською інтригою?

Зірка.

За кордоном.

В Румунії.

З Бухаресту повідомляють, що румунська газета „Мінерва“, яка роспочала кампанію проти Росії, повідомляє тепер про заснування комітету, який агітує за приєднання південної Бесарабії до Румунії. Газета пояснює цю звістку в русофонному тоні: „Південна Бесарабія відноситься до румунської держави“.

Відповідно до звістки, відсутній в Румунії залізничний транспорт, який відповідає залізниці в Сазонові, буде відкритий на „Штандарт“.

Германський канцлер Бетман-Гольвег має дозвіг розмову з Коковцевим.

Савонівський залізничний транспорт, який відповідає залізниці в Сазонові, буде відкритий на „Штандарт“.

Пригад в Парижі ген. Жилинського і адмірала Лівена ставлять в зв'язку з переробленням руско-французької військової згоди, яка визнається не відповідаючи сучасній ділово-політиці руської армії та становищу руських судів на „Штандарт“.

Газети надають побаченню великого політичного значення.

Всікі звістки.

З певних джерел повідомляють, що незабором Англія і Росія подадуть персидському урядові умови, без виконання яких реалізація позиції, про яку клопотається персидський уряд, не здійсниться. Персія примушує дати скільки концесій, між іншими і на залізну дорогу, і згадується на одміні та окуповані туркменського договору, по якому дуже обмежена купівля нерухомого майна чужоженцями в Персії.

Суфражисти.

Англійські суфражистки не заспокоюються. Цими дніми вони лютували в Лондоні з особливою силою. Під час прийому в міністерстві суфражистка скопила прем'єра Асквіта за руку, почала Й трапті і кричала: „Як відмінно з'являється сюди, болі, ви тори гуруєте жінок силою!“ Суфражистку викинули з міністерства. Вночі і відсвіті в багато відоміх кварталах Лондону, а потім і в Манчестері і по інших містах, суфражистки зробили формений погром, порозібували молотками вікна в касинках посередницьких бюро праці. Тільки в трох місцях поліція відмінно заспокоїла суфражисток.

Бояться, що нові ексеси будуть ще гостріші.

Останні вісті.

(3 залізнича по шахтарифу)

Побачення монархів.

ПЕТЕРВУРГ. На „Гогенцолерн“ Государя Імператора вистріли імператор Вільгельм і принц Адальберт. Монархи тричі попідівались. Монархи мали дозвіг розмову. В 11 годин Государ Імператор при салюті з германських суден зволив вернутися на „Штандарт“. Незабором імператор Вільгельм і принц Адальберт в суправоді Ветман-Гольвега і почнуть прибути на „Штандарт“. Музики грали германську вистріль. Імператора Вільгельма вистріли від багатих салютів Гогенцолерна.

